

החלטת ועדת האתיקה
בקובלנות נגד חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן
מיום ב' בכסלו התשפ"ד - 15 בנובמבר 2023

הקובלנות

ביום ה-11.11.23 פרסמה חברת הכנסת עאידה תומא סלימאן בחשבון הטוויטר שלה סרטון של ערוץ בריטי וכתבה כי לפי עדויות מבית החולים שיפא צה"ל תוקף את בית החולים בפצצות זרחן וכי מתבצע ירי חי על העקורים במסדרונות ההומניים. את הפרסום חתמה כך: "ועדיין מתעקשים פה: הצבא המוסרי בעולם לא פוגע בחפים מפשע ולא תוקף בתי חולים!".

באותו הערב, שעות אחדות לאחר פרסומה של חברת הכנסת, פרסם דובר צה"ל הודעה רשמית, כי צה"ל לא תוקף את בית החולים או מכתר אותו וכי הוא מתכוון להיענות לפנייה לסייע בפינוי מחלקת הילדים של בית החולים שיפא.

כנגד הציוץ ומשום שחברת הכנסת תומא סלימאן לא ראתה לנכון לחזור בה מההאשמות שפרסמה או להתנצל עליהן, הוגשו קובלנות רבות לוועדת האתיקה על ידי חברי הכנסת עידן רול, מירב בן ארי, מאיר כהן, וכן על ידי אזרחים רבים שחלקם אורגנו לכך¹.

תגובת חברת הכנסת

חברת הכנסת תומא סלימאן הגיבה בכתב והופיעה בפני הוועדה.

בתגובתה בכתב הדגישה חברת הכנסת כי עמדתה העקרונית מתנגדת ומגנה נחרצות את הפשעים שבוצעו ב-7.10.23, וכי היא הביעה את עמדתה במספר הזדמנויות שונות כולל בהופעות לתקשורת המקומית והזרה. לגופו של עניין, ציינה חברת הכנסת כי הציוץ פורסם לאחר צפייתה בכתבה שערכה רשת טלוויזיה בריטית שסקר את הנושא ועדויות מבית החולים שיפא ולנוכח שיח ער ברשתות החברתיות ובתקשורת המקומית והזרה, שכלל פרסומים רבים על המתרחש בבית החולים.

בהופעתה בפני הוועדה חזרה חברת הכנסת על תגובתה בכתב וכן ציינה כי היא מתנגדת למלחמות ומאמינה שיש לשאוף להסדרים בדרכים אחרות. היא הדגישה כי הציוץ שלה מהווה רק פרסום חוזר של עדויות מבית החולים שיפא כפי שפורסמו. עוד עמדה חברת הכנסת תומא סלימאן על כך שהתבטאויותיה הן חלק מחופש הביטוי הפוליטי הרחב שנתון לחבר הכנסת. כמו כן, היא עמדה על התמודדותם המורכבת והקשה של חברי הכנסת הערבים כקבוצת מיעוט בכנסת, ואת החשיבות שישנה בהשמעת דיעותיה, בפרט משום שהן אינן מתיישבות עם דעת הרוב. לבסוף, היא ציינה בכאב את התגובות הקשות והאיומים שהיא מקבלת על בסיס יומי, ואת החששות שלה בשל כך.

¹ הוועדה מבהירה שכמות הקובלנות אינה מוסיפה או משפיעה על החלטתה.

דיון והחלטת הוועדה

הוועדה, בהשתתפותה של היועצת המשפטית לכנסת, קיימה דיון אחד בקובלנות לאחר ששמעה גם את חברת הכנסת תומא סלימאן.

הוועדה סבורה כי האשמה של צה"ל בפשע מלחמה על ידי חברת כנסת, תורמת למאמציה של אויבי מדינת ישראל לפגוע בלגיטימציה של מדינת ישראל, בין אם במתכוון ובין אם לאו. הוועדה מצרה על כך שחברת הכנסת תומא סלימאן בחרה להתבצר בעמדתה, לא חזרה בה, התנצלה או הסתייגה מדבריה, אף לאחר הודעתו הרשמית של דובר צה"ל.

תגובת חברת הכנסת לפיה בדבריה התבססה על פרסומים זרים לא מקובלת על חברי הוועדה לנוכח העובדה כי היא גם הביעה את מסקנתה מהדברים באותו פרסום. כמו כן, הוועדה סבורה שכתובת ציוץ לא מהווה "טעות מקרית", והושקעה בו מחשבה תחילה.

הוועדה מקבלת את העמדה כי גם בעיתוי זה יש מקום לחופש ביטוי פוליטי וישנה חשיבות בשמירה על ביטחונם של חברי הכנסת הערביים שנאלצים להתמודד עם קשיים ניכרים בימים אלה.

עם זאת, הוועדה דוחה מכל וכל את ההאשמות חסרות הבסיס של חברת הכנסת תומא סלימאן הרומזות כי צה"ל ביצע פשע מלחמה, ומוצאת כי התבטאותה פוגעת בכבוד הכנסת ובאמון הציבור בה.

בהחלטתה העקרונית שהתקבלה ביום 18.10.23, ועדת האתיקה התריעה כי בשל הנסיבות החריגות והמיוחדות שמאפיינות את הלחימה בימים אלה, הוועדה תראה בהתבטאויות שעשויות בשגרה לחסות תחת חופש הביטוי הפוליטי, כהתבטאויות המפרות את כללי האתיקה. אזהרה זו נמסרה זמן רב לפני שפרסמה חברת הכנסת תומא סלימאן את הציוץ.

החלטה

הוועדה מביעה את הסתייגותה החמורה מהפרסום של חברת הכנסת ואת סלידתה העזה מהתבטאויותיה של חברת הכנסת שיש בה משום פגיעה חמורה של אמון הציבור בנבחרינו, אמון שדווקא בימים אלה מוטלת על חברי הכנסת החובה לחזקו. הוועדה מצרה על כך שלא מצאה לנכון לחזור בה מהציוץ גם כשדובר צה"ל הבהיר כי אין בו אמת עובדתית ומבקשת להעניק גיבוי לחיילי צה"ל המשרתים בימים אלה את המדינה נאמנה.

בהתבטאויותיה מיום ה-11.11.23, הפרה חברת הכנסת תומא סלימאן הפרה חמורה של כלל א1א(4) ו-א1א(5) לכללי האתיקה הקובעים כי:

"חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה, יהיה מסור למילוי תפקידיו בכנסת, ינהג בדרך ההולמת את מעמדו כחבר הכנסת ויעשה לטיפוח אמון הציבור בכנסת."

"חבר הכנסת ימלא את שליחותו בכנסת באחריות, ביושר ובהגינות, מתוך מחויבות למעמדו כמנהיג בחברה, וישאף לשמש דוגמה אישית להתנהגות ראויה."

חברי הוועדה עמדו על כך כי יש להטיל על חברת הכנסת סנקציה המבטאת את הגינוי המוחלט של הוועדה לציוץ מטעמה.

בנסיבות אלו, ובהתאם לסמכותה לפי סעיפים 13(ד)(4) ו-13(ד)(6) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, ולאור חומרת הדברים, החליטה הוועדה פה אחד להטיל על חברת הכנסת תומא סלימאן סנקציה של הרחקה משיבות ועדות הכנסת והמליאה לתקופה של חודשיים החל מיום 20.11.23 ועד ליום 20.1.24, ושלילת שכר לתקופה של שבועיים. יובהר כי חברת הכנסת תהיה רשאית להיכנס לשיבות לצורך הצבעה בלבד.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

חבר הכנסת ינון אזולאי
יושב ראש ועדת האתיקה